

Teruggefloten; Frits Maas

Een winterwandeling, in de tijd nog zonder mobieltjes en zonder 'weeralarm' op radio en tv. Het vroom licht, het was zwaarbewolkt, het was vooral stil in het bos. Onverwacht ging het ijzelen. En niet zo'n beetje ook. Al gauw viel er nauwelijks meer te lopen. 'Beleef het mee', zou je nu zeggen. VVV-praat. Plotseling waren er de vragen. Hoe kom je hier zonder valpartijen, verstuurde enkels of gebroken polsen uit? Wachten tot het over gaat, de dooi doorzet? Maar als de wind aantrekt en straks zwaar-beijsde takken naar beneden vallen? Zo maar, onvoorspelbaar. Hoe lang is het nog lopen - of wat er daarvoor door gaat - naar de eerste boerderij, de eerste kroeg? Prachtig achteraf allemaal. Even door de natuur teruggefloten. Een ietwat parmantige Homo sapiens herschape tot een nietig, wat bangerig mensje in de grote wereld. Re-creatie.

Recreatie in natuurgebieden lijkt een zaak van overal en altijd. Maar 'de vrije natuur' en 'de allermooiste plekjes', het uitwaaien, het struinen en genieten hebben zo hun beperkingen. Soms zit de natuur gewoonweg tegen. Te nat, te koud, te glad, te bijterig en stekelig, te onberekenbaar. Op 'survivaltochten' door de natuur – als al in Nederland mogelijk - mag er niets mis gaan. Zo ja, dan is er plotseling een kleine of grote ramp, met claims, met commissies, met verledens die lessen voor de toekomst zijn. Natuur als avontuur is niet aan ons besteed. Hoezeer de marketingjongens van de toeristen-industrie en de zieltjeswinnende natuurbescherming dat ons ook voorspiegelen. Ze zetten immers toch maar liever in op kanotochtjes, de schaapskudden, vlinders en de bijtjes, de zeehonden en de Schotse hooglanders. De veilige wereld van het vertrouwde.

'Recreatie', niet echt een lekker woord. Het riekt te veel naar vergaderstukken en beleidsnota's. En zeker naar massa, naar bedacht en voorgekookt: de Drentse rijwielvierdaagse, de bingo op de camping, de ligwei in het stadsbos. Mogelijk is 'ontspanning' beter. Ont-spanning, als tegenwicht voor spanning. Onrust op het werk, ontspoorde liefdes, ruzie met de burens, zorgen om de kinderen. Spanning omdat het allemaal zo veel is, zo ingewikkeld, zo onzeker. Soms moet de spanning (ook de spanning van de sleur) even worden gebroken. Wie niet het café, het internet of de koopgoot invlucht, heeft misschien de natuur. Of wat er in Nederland voor doorgaat. Gewoon naar buiten, een frisse neus halen. Een uurtje of een paar dagen. Voor het evenwicht, voor de troost, de rust, voor de ont-spanning inderdaad.

Natuur (en landschap!) als element in de preventieve gezondheidszorg. Daar hoeft je verder geen veldbiologische of landschapsecologische verhalen aan te verbinden. Hoe minder je van de natuur weet, hoe rustiger je er door kan lopen. Als het maar klopt. Een beetje harmonie en ruimte – een hoge lucht, een vergezicht - en stilte, vooral stilte. Om de zaken in het hoofd te herschikken, zoals de pc na een storing. Hoe het precies in het buitengebied werkt, welke snaren worden aangesproken – of juist niet – blijft vooralsnog een raadsel. Publiceren neuropsychologen wel eens in De Levende Natuur?

De natuurbescherming is tegenwoordig als een gek op zoek naar haar maatschappelijke relevantie. Het behoud van de natuur om de natuur (de intrinsieke waarden) lijkt niet echt in de mode. Het behoud van natuur en landschap moet nuttig zijn, voor mensen herkenbaar relevant. Recreatief medegebruik is kennelijk het toverwoord. Wetenschappers en ervaringsdeskundigen moeten maar uitzoeken hoe de winst- en verliesrekening uitpakt. Het beeld van het kindje en het badwater komt zeker af en toe naar voren. Wordt het allemaal niet te massaal, te onrustig, te luidruchtig? Komen recreatie en ont-spanning niet met elkaar in conflict? Is er een concurrentie tussen de als vrolijk gepresenteerde massa-recreatie, de fijnproevers en diegenen die de natuur gewoon even nodig hebben om bij te komen?

Grote eenheden en stevige zonering zijn zeker aanknopingspunten. Volgepakte terrassen aan de rand van bos en heide zijn misschien wel een zegen. En ijzel uiteraard.

Frits Maas